

This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

---

IZVJEŠĆE
SA SKUPA

Primljeno: 18.7.2022.
Prihvaćeno: 24.10.2022.

XXXVI. međunarodni znanstveni skup HDPL-a *Standardni i nestandardni idiomi* Osijek, 9. - 11. lipnja 2022.

Govornici hrvatskoga jezika svakodnevno se suočavaju s „optužbama“ da ne poznaju dovoljno vlastiti jezik, da loše vladaju pravopisom, da opada kultura čitanja i općenito razina obrazovanosti, a raste upotreba stranih, ponajprije engleskih riječi. To potvrđuju i rezultati prošlogodišnje državne mature iz Hrvatskog jezika na kojoj je čak 3825 (14 %) učenika dobilo nula bodova iz eseja, od kojih 2154 nije imalo dovoljan broj riječi. S druge strane, u jezičnim savjetnicima, emisijama u masovnim medijima, ali i stručnim radovima u području jezičnoga planiranja nude se savjeti za pravilnu upotrebu jezika, no uočava se da je broj takvih savjeta obrnuto proporcionalan znanju standardnoga jezika prosječnih govornika, odnosno proporcionalan njihovoj jezičnoj nesigurnosti. Svjedoci smo, dakle, promjene jezične kulture ne samo u Hrvatskoj, nego u cijeloj Europi. Svemu tome pridonijeli su i razni čimbenici, kao što su globalizacijski procesi, tehnološki napredak u 21. stoljeću, novi mediji i načini komunikacije, ali i kulturna homogenizacija, multikulturalnost i višejezičnost.

Cilj je stoga bio ovogodišnjim skupom Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku potaknuti argumentiranu raspravu o statusu organskih i neorganskih idioma, odnosu preskripcije i preksriptivizma, odnosu vladanja jezikom i našega stava prema jeziku.

U listopadu 2020. predsjedanje Društvom preuzeo je njegov osječki regionalni aktiv na čelu s Anom Mikić Čolić kao predsjednicom Društva i Majom Glušac kao tajnicom. S predsjedanjem Društvom osječki je regionalni aktiv, u suorganizaciji s Filozofskim fakultetom u Osijeku, preuzeo i organizaciju godišnjega međunarodnog znanstvenog skupa Društva koji se 2022. godine, od 9. do 11. lipnja na Filozofskom fakultetu u Osijeku, održao **trideset i šesti put.**

Aktualna i zanimljiva tema i osječki Filozofski fakultet, u lingvističkim krugovima na glasu kao izvrstan domaćin, privukli su čak 74 prijavljena izlaganja, četiri plenarna izlaganja i 140 sudionika sa svih hrvatskih sveučilišta te iz Austrije, Njemačke, Bosne i Hercegovine i Nizozemske. U okviru skupa organiziran je 8. lipnja i pretkonferencijski dan za doktorande i poslijedoktorande s temom *Izazovi suvremenog znanstvenoistraživačkog rada*. Taj je događaj okupio 27 sudionika sa sveučilišta u Osijeku, Zagrebu i Rijeci, a pozvani su izlagači bili Zoran Velagić s Filozofskog fakulteta u Osijeku, koji je govorio o *etičnosti u znanosti (plagiranju / nakladništvu / predatorskim konferencijama)*, te Ana Werkmann Horvat, s iste ustanove, koja je tijekom petosatne radionice sudionicima prenijela svoja iskustava o *pisanju znanstvenoistraživačkih radova s ciljem objavljivanja u publikacijama međunarodnih izdavača*.

Prijavljena 74 izlaganja sadržajno su se uklopila u glavnu temu – standardni i nestandardni idiomi. Radovima su se analizirali različiti jezični fenomeni i to s različitih aspekata: analizirala se višejezičnost, jezično posuđivanje, prevođenje, poučavanje jezika, odnosi standardnoga idioma prema nestandardnima na različitim jezičnim razinama – od fonetske do leksičke i stilske. Različitim se jezičnim (i govornim) ostvarajima pristupalo sa stajališta retorike, pragmalingvistike, sociolingvistike, psiholingvistike, kognitivne lingvistike i dr.¹

Branimir Belaj s Filozofskog fakulteta Osijek održao je prvo plenarno izlaganje *O standardnom idiomu iz kognitivne perspektive*. Iako se kognitivna lingvistika eksplicitno ne bavi standardološkim pitanjima, mnogo toga iz njezina teorijsko-metodološkoga spektra može uvelike doprinijeti razrješenju ključnoga pitanja: Što je to što je u jeziku standardno?, odnosno na temelju kojih se kriterija neka konstrukcija može i treba smatrati dijelom standardnoga idioma. Primjenjujući deskriptivni alat kognitivnolingvističkoga *uporabnoga modela*, u prvom redu mrežni model, sheme, frekvenciju i kognitivnu usađenost, u izlaganju se polazi od pretpostavke da svaka uporabno frekventna konstrukcija, naravno ovisno o registru, odnosno o funkcionalnom stilu u kojemu se upotrebljava, mora biti standardna, tj. normativna. Posljedično je u izlaganju bilo riječi i o jednom drukčijem shvaćanju opsega značenja pojma norme, i to takvom po kojem je jedino moguće postovjetiti standard i normu, što pak pretpostavlja shvaćanje norme ne kao propisa, nego kao popisa i opisa uobičajenih visokofrekventnih konstruk-

---

¹ Knjiga sažetaka sa Skupa dostupna je u tiskanom i u e-obliku na poveznici: <http://www.hdpl.hr/upload/20e6d484c21d910436f9482a0d9c1ff569e685b3.pdf>

cija, dakle ne onih koje bi se trebale upotrebljavati kao navodno pravilne, već onih koje se upotrebljavaju i samim time jesu pravilne. U tom se smislu i standardni idiom ne poistovjećuje s onim kako bi trebalo govoriti i pisati, nego s onim kako se govori i piše.

Lidija Cvikić s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu održala je plenarno izlaganje *Hrvatski standardni jezik i nestandardni idiomi: što nas o njima (za-pravo) uči škola?*. Primijenjenolingvistička istraživanja učenja i poučavanja hrvatskoga kao materinskoga jezika u posljednjih su tridesetak godina uglavnom (bila) usmjerena na jezično-komunikacijski i metodički aspekt odnosa hrvatskoga standardnog jezika i nestandardnih idioma. No, vrijednosni je aspekt navedene teme ostao na marginama zanimanja istraživača. Za potpunije razumijevanje načina na koji se izvorni govornici služe hrvatskim jezikom, smatra autorica, važno je istražiti stavove govornika hrvatskoga o standardnome jeziku i nestandardnim idiomima, kao i ulogu koju u njihovu oblikovanju imaju učitelji i udžbenici kojima se učenici u nastavi služe. S obzirom na to u plenarnom su izlaganju postavljena sljedeća pitanja: Kako se u udžbenicima hrvatskoga jezika odnos standardnoga jezika i nestandardnih idioma uspostavlja neposredno (tumačenjem njihova odnosa), a kako posredno (zastupljenošću pojedinih idioma)? Kakvi su stavovi i vjerovanja učitelja hrvatskoga jezika o standardnome jeziku i nestandardnim idiomima, a kakvi učitelja ostalih nastavnih predmeta? Imaju li učenici na različitim razinama obrazovanja izgrađene stavove o standardnome jeziku i nestandardnim idiomima? Što je na njih utjecalo? Na temelju rezultata analize udžbenika hrvatskoga jezika te istraživanja provedenoga s učiteljima i studentima učiteljskoga studija u ovome izlaganju autorica rasvjetljuje navedena pitanja.

Mate Kapović s Filozofskog fakulteta u Zagrebu svojim plenarnim izlaganjem *Standard, kvazistandard i nestandard: tragikomedija zabunâ* upozorava da unatoč recentnim povjetarcima promjene, Hrvatska još uvelike jezikoslovno živi svoje 19. stoljeće. Najobičnije riječi proglašavaju se neispravnima i nepodobnima, rugamo se jedni drugima po društvenim mrežama jer je netko rekao *lj* a ne *nj* u nekoj riječi, lošima se proglašavaju riječi i oblici koji se mogu naći u svim hrvatskim gramatikama i rječnicima, iz jezika se progone čak i riječi i oblici naslijeđeni iz šest tisuća godina staroga praindoevropskoga jezika. A stvari su toliko jednostavne – dovoljno je poznavati sosirijanske osnove lingvistike, ako već ne suvremene sociolingvistike, te hrabro i bez predrasuda konačno zakoračiti u lingvističko 21. stoljeće.

Anita Peti-Stantić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu održala je plenarno izlaganje *Prošlo u sadašnjem: uloga intelektualnog vokabulara u jezičnoj kulturi*. U ovome izlaganju autorica sagledava ulogu intelektualnoga vokabulara u jezičnoj kulturi i posljedice njezina zanemarivanja. Te su posljedice izrazito relevantne za pojedinčev psihološki i sociološki status, ali i za društvenost jezika i sposobnost društva za izricanje svega što mu je potrebno. Na temelju istraživanja jezika i čitanja kao kulturne intervencije našega uma s biološkim pretpostavkama, u izlaganju autorica nudi argumente za dubinsko čitanje, specifično popularnoznanstvenih tekstova, kao neposredan ulog u podizanju jezične kulture sa sociolingvističkoga stajališta i doradu vlastite biologije s psiholingvističkoga stajališta.

Izlaganja u sekcijama mogu se okupiti u nekoliko većih podtema: položaj organskih idioma, različiti aspekti metafore i metonimije, frazemi, poslovice i drugi idiomatski izrazi, retoričke analize, naglasci, gramatičke teme, učenje i poučavanje inoga jezika, utjecaj medija na jezik, utjecaj drugih jezika na hrvatski i prilagodba stranih riječi hrvatskom jezičnom sustavu, analiza kolokvijalnih izraza i riječi te njihovo prelijevanje iz nestandardnih u standardni idiom.

Osim plenarnih i izlaganja u sekcijama, veliko je zanimanje ove godine bilo i za predstavljanje knjiga članova Društva pa je predstavljeno čak 10 naslova: *Generacija interneta* (Diana Stolac i Anastazija Vlastelić, ur.), *Odjeci SCIMETH-a (izazovi lingvističkih istraživanja)* (Magdalena Nigojević i Anastazija Vlastelić, ur.), *Njemački jezik u školstvu i javnom životu grada Osijeka kroz povijest* (Ljubica Kordić), *Esekerski rječnik – Essekerisches Wörterbuch*, drugo, dopunjeno i poboljšano izdanje (Velimir Petrović), *Uvod u jezik i (ino)jezični razvoj* (Renata Šamo), *Diaspora Language Contact* (Jim Hlavac i Diana Stolac, ur.), *Riječki jezični krajolik* (Diana Stolac i Jim Hlavac), *Priča o jednom Kaju* (Bojana Schubert, Grgo Petrov), *Etika istraživanja u primijenjenoj lingvistici* (Kristina Cergol) i *Clitics in the Wild: Empirical Studies on the Microvariation of the Pronominal, Reflexive and Verbal Clitics in Bosnian, Croatian and Serbian* (Zrinka Kolaković, Edyta Jurkiewicz-Rohrbacher, Björn Hansen, Dušica Filipović Đurđević, Nataša Fritz).

U okviru ovogodišnjega skupa održana je i redovita izborna skupština Društva na kojoj je izabrano novo vodstvo u sljedećem dvogodišnjem mandatu. Tako će s listopadom predsjedanje Društvom preuzeti Leonard Pon kao predsjednik i Ivana Šarić Šokčević kao tajnica Društva. U predsjedništvu su Društva u novome mandatu Draženka Molnar (Osijek), Ivana Bašić (Zagreb), Nataša Košuta (Rijeka), Renata Šamo (Pula), Marijana Kresić

Vukosav (Zadar), Anita Runjić-Stoilova (Split) i Nives Vidak (Dubrovnik). Nadzorni odbor u sljedećem mandatu djeluje u sastavu Kristina Cergol kao predsjednica te članice Ana Mikić Čolić, Blaženka Martinović, Magdalena Nigoević i Mihaela Matešić. Novom vodstvu Društva čestitamo i želimo im mnogo uspjeha u radu!

Sudionici su ovogodišnjega skupa, zahvaljujući potpori Uprave Filozofskog fakulteta i Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, uživali u trodnevnoj ugodnoj i plodonosnoj atmosferi. Novo druženje članova HD-PL-a zakazano je za 2023. također na Filozofskom fakultetu u Osijeku.

Ana Mikić Čolić
amikic@ffos.hr

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku